

GRAF 521

Franziska Weissenbacher

Uitgeverij LetterRijn Leidschendam

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of vervoelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Eerste druk, februari 2021

© 2021 LetterRijn

Auteur: Franziska Weissenbacher

Redactie: Theo van Rijn, Marlies de Bruin

Grafische vormgeving: LetterRijn

Drukwerk: Grafistar B.V. Lichtenvoorde

Uitgeverij: LetterRijn

www.letterrijn.nl

 LetterRijn

isbn: 978-94-931920-9-6

Proloog

Laura Mandemaker en Hans Dijkma laten zich neerploffen op hun tijdelijke bank, in hun tijdelijke appartement, dicht bij het centrum van 's-Hertogenbosch.

‘Een glas wijn?’ vraagt Hans. Terwijl hij op zoek gaat naar een fles rood en een paar glazen, mijmert Laura nog een beetje verder.

Had het een jaar geleden aan haar gevraagd en ze zou met stelligheid hebben verklaard nooit uit Amsterdam te zullen vertrekken. Ze zou ook hardop iedereen hebben uitgelachen die zou hebben geopperd dat ze zou gaan samenwonen en hen voor gek hebben verklaard bij een suggestie dat ze haar carrière ooit op de tweede plaats zou zetten. Toch is dat precies wat ze heeft gedaan. Hans en zij hebben hun schepen grotendeels achter zich verbrand.

Na een lastige jeugd was ze rechtstreeks in een geweldadige relatie gevluht. Het was bijna haar dood geworden. Tegen de tijd dat ze uit het ziekenhuis werd ontslagen, stond haar besluit vast en na de politie-academie volgde een glanzende carrière die had geleid tot haar laatste positie: hoofdresearcher. Mannen, daar deed ze niet aan. De littekens op haar rug waren een prima geheugensteun om hen links te laten liggen en zich uitsluitend te richten op haar werk.

Maar toch, heel langzaam, was ze gevallen voor de vriendelijke, betrouwbare Hans. Haar collega die al jarenlang verliefd op haar was. Hun laatste grote zaak had hen op een haar na het leven gekost, en mede daardoor bij elkaar gebracht. Het grote criminele netwerk dat ze oprolden, was de spreekwoordelijke kers op de taart geweest. Een mooi moment voor bezinning en samen een nieuwe weg in te slaan.

Hans brengt haar terug in het nu als hij twee waterglazen op tafel zet en triomfantelijk de wijn omhooghoudt. ‘Gevonden!’

1

Zweet parelt op zijn voorhoofd. Zijn blonde haren plakken aan elkaar, vol stof en gruis. Onder zijn trui is zijn rug nat van het zweet en zijn spieren trillen. Hij heeft gebeiteld, gehakt, geschept en nu zit hij zwaar ademend op zijn knieën naast een manslange kuil. Een dik halfuur geleden, toen hij dacht dat de kuil diep genoeg was, spoorde ze hem aan nog een stukje dieper te graven. *Voor de zekerheid.* Hij deed het, ondanks zijn vermoeidheid. Hij deed het voor haar, uit liefde. Op zijn eigen verzoek blijft zijn vriendin op afstand en helpt ze niet mee. Met het nieuwe leven in haar buik moet ze geen risico nemen, vindt hij.

Eindelijk, nu de kuil diep genoeg is, rolt hij het levenloze lichaam, dat al die tijd klaarlag, erin. Met een plof valt het op de zanderige bodem. Het ligt half op de zij en dat betekent dat hij moet trekken en sjoeren om het plat op de rug te leggen. Ook bij het lijk kleeft nu zand in het haar. Niet in zweet, maar in het bloed. Eindelijk ligt het goed en zit hij op adem te komen naast de kuil die nu een graf is geworden. Hij heeft het warm, is moe en misselijk. Bij de gedachte aan het dichtgooien van het graf, het zand dat op het lijk zal vallen, op het gezicht, alle holttes vullend, komt er gal omhoog en geeft hij over in de kuil, over de benen van het lijk. Zijn vriendin komt dichterbij en blijft een paar stappen van hem af staan.

‘Gaat het nog? Je moet opschieten.’

Hij veegt zijn mond af. ‘Even mezelf herpakken. Geef me een paar seconden.’ Hij leunt naar achteren tot zijn billen op zijn hiel rusten, terwijl hij zijn handen op zijn knieën houdt. Zijn hoofd buigt hij naar achteren. Met dichtgeknepen ogen probeert hij de wanhoop, angst en misselijkheid die hij voelt weg te slikken. Waar is hij in verzeild geraakt, waar is hij mee bezig ...? Kan hij nog terug? Als er een traan uit een ooghoek over de zijkant van zijn gezicht rolt, opent hij zijn ogen weer. Het Oog van God kijkt hem van bovenaf bijna recht in het gelaat. Hij staart terug, terwijl een

korte glimp van verbazing zijn ogen bereikt als hij een harde klap tegen zijn strottenhoofd voelt. De verbazing slaat om in paniek als hij rochelend, tevergeefs naar adem happend, neervalt. Zijn laatste seconden tikken weg.

2

In de kathedrale basiliek van de Heilige Johannes Evangelist te 's-Hertogenbosch, kortweg de Sint-Janskathedraal en nog korter, de Sint-Jan, is de eucharistieviering bezig. Pastoor Bruno Marchal heeft de dankdienst geopend en is nu bezig met de Dienst van het Woord. Hij vertelt uit het evangelie, na eerder een stukje van het Oude Testament te hebben behandeld. Ook over de liefde heeft hij gesproken, zo mooi verwoord in de brieven aan de Korinthiërs in het Nieuwe Testament. Zijn mooie, warme stem verhaalt nu heel passend over Johannes, de meest geliefde discipel van Jezus. De bruine ogen van de pastoor, even warm als zijn stem, kijken zacht naar zijn kudde die verspreid zit over de kerkbanken. Hij vertelt hen dat de liefde in dit evangelie steeds een aanduiding is van de Goddelijke liefde, die haar oorsprong niet vindt in onze aantrekkelijkheid, maar in Hem. *God heeft ons lief, want God is liefde.* De pastoor buigt zich iets voorover bij deze woorden, om ze te benadrukken. Het licht van de grote kroonluchter boven zijn hoofd weerkaatst op zijn kale, glimmende schedel.

‘Zo had Jezus ook Johannes lief, zijn vertrouweling en vriend. Zo houdt God ook van u,’ besluit hij. ‘Laten wij bidden met de woorden die Hij ons heeft gegeven.’

Terwijl hij zijn hoofd buigt en de gemeente gaat staan, voelt hij een lichte irritatie. Achter hem, waar de acoliet en misdienaars hun stoelen hebben, merkt hij al de hele dienst een bepaalde onrust. De jongens fluisteren zo nu en dan en schuifelen met hun voeten. Hij zal hen na de dienst moeten toespreken. Dan sluit hij bewust alles buiten en begint; ‘Onze Vader die in de hemel zijt ...’

Nadat de gelovigen hun hostie hebben gekregen en de dienst voorbij is, worden de attributen van de dienst in de sacristie opgeborgen door de acoliet, die de belangrijker taken op zich neemt, en twee misdienaars. Als alles klaar is en de gewaden zijn weggehangen, roept de pastoor de jongens bij zich. Drie paar ogen kijken hem trouwhartig aan.

‘Wat was dat nou, jongens, tijdens de dienst?’ vraagt hij. Rob, de acoliet, en misdienaars Thomas en Joost slaan hun ogen neer. ‘Jongens?’ herhaalt de pastoor. Joost, die met zijn tien jaar de jongste is van de drie, kijkt op.

‘Het stonk zo, meneer pastoor. Net alsof Thomas een vieze scheet had gelaten.’

Thomas reageert door Joost een por te geven. Met een rood hoofd verdedigt hij zich. ‘Dat heb ik niet gedaan, meneer. Maar hij heeft wel gelijk dat het stonk. Echt heel vies.’

Vragend kijkt de pastoor naar de zestienjarige Rob, die meteen bevestigt dat de jongere jongens gelijk hebben. ‘Het klopt, meneer pastoor. Ik zei nog dat ze hun mond moesten houden, maar ze bleven maar fluisteren. Het spijt me.’

De pastoor kijkt van de een naar de ander en slaakt een zucht. ‘Nou, ga maar snel naar huis. Ik zal eens gaan snuffelen en de schoonmaker vragen goed te kijken.’

‘Misschien ligt er wel een dode muis, meneer,’ oppert Joost behulpzaam.

De pastoor glimlacht. ‘Wie weet jongen. We zullen ernaar kijken, maar volgende keer, wat er ook is en hoe het ook ruikt, rustig aan. Jullie waren een beetje storend.’

‘Het spijt ons, meneer.’

De pastoor glimlacht weer. ‘Het is al goed. Er zijn ergere dingen. Nu, snel naar huis jullie en tot de volgende keer.’

Opgelucht nemen de jongens afscheid en gaan ervandoor. Pastoor Marechal loopt terug de kathedraal in. Hij geniet na twaalf jaar nog altijd van de schoonheid. Natuurlijk, iedere kerk, hoe eenvoudig ook, is een huis van God maar de Sint-Jan is toch wel één van de mooiste huizen. De prachtige gotische kathedraal herbergt zo veel schatten. De fenomenale glas-in-loodramen, de hoge bogen, de schilderijen en niet te vergeten de rijke historie. Te veel om op te noemen, eigenlijk. De pastoor gaat er prat op dat hij zijn omgeving nooit als vanzelfsprekend is gaan zien.

Hij loopt terug naar het liturgisch centrum waar hij net de dienst heeft gehouden. Een verhoging op de kruislijnen van de kathedraal, recht onder de koepel. Daar staat het preekgestoelte. Hij

stapt via een trapje van twee treden op de verhoging en loopt naar het achterste gedeelte. Hier staan de houten stoelen van de misdienaars op een rij. Het geurt in de kathedraal nog sterk naar de wierook die net is gebruikt. Genietend snuift de pastoor het op. Een geurvlaag van iets anders komt mee. Hij gaat op een van de stoeltjes zitten en snuift nog een keer. De jongens hadden gelijk. Iets stinkt hier. Hij kijkt onder de stoelen maar ziet niets wat de geur kan verklaren. De schoonmaker moet maar flink aan de slag, besluit hij. Het moet iets oppervlakkigs zijn. Misschien iets van onder een schoenzool? Maandag zal hij meteen de koster insein en zodat die het kan regelen. Nu eerst lunchen.

3

21 januari 2019

Rechercheur Laura en haar collega, tevens levenspartner, Hans kijken met ontzag vanaf de overkant van de Torenstraat omhoog naar de voor hen oprijzende Sint-Janskathedraal.

‘Wat is hij prachtig,’ zegt Laura.

Hans humt instemmend. ‘Imposant ja.’ De torens steken enigszins blinkend af tegen de grijze winterlucht. Beiden laten hun blik omlaag glijden langs de rijkversierde gevels van het zandstenen gebouw. De kleur, aangetast door de tijd, is op sommige plaatsen donker. Met de wetenschap wat binnen op hun wacht, krijgt de kerk opeens een lugubere uitstraling en Laura voelt een rilling door zich heentrekken. ‘Koud hè?’ zegt Hans en hij slaat een arm om haar heen, om haar een beetje extra warmte en beschutting te bieden tegen de snijdende oostenwind.

‘Dat ook,’ antwoordt Laura. Zelfs in haar dikke winterjas oogt ze nog tener. Haar bruine, halflange haren hangen verwaaid rond haar gezicht. Naast haar lijkt Hans een soort beer. Op zijn kalende hoofd met restanten grijzend haar heeft hij een blauwe wollen muts gezet en zijn grote postuur is gehuld in een dikke duffelse jas.

‘Nou, zullen we dan maar eens kijken wat onze eerste zaak in Den Bosch voor ons in petto heeft?’

Laura knikt. Haar ogen richten zich weer op de Sint-Jan. Roodwit geblokt afzetlint hangt voor de grote houten kerkdeuren en houdt het publiek op afstand. Ze laten elkaar los, lopen met doelgerichte stappen de straat over, duiken onder het lint door en verdwijnen in de schemerige kathedraal, gadesgeslagen door vele nieuwsgierige ogen.

Het groepje mannen en vrouwen dat zich heeft verzameld rond het liturgisch centrum kijkt op bij de nadering van het rechercheursduo. Ze komen door het middenpad aanlopen. Ondertus-

sen knoopt de vrouwelijke helft van het duo haar jas los. De mannelijke rechercheur, die enigszins mank loopt, trekt snel zijn muts van zijn hoofd.

‘Dat zijn de nieuwen,’ merkt Joey Bressers op. Hij is een van de politiemensen die op de melding zijn afgekomen. Hij en zijn collega Stan zijn nieuwsgierig naar de rechercheurs die vanuit Amsterdam het Bossche team zijn komen versterken.

‘Ik ben benieuwd,’ antwoordt Stan zacht, om dan joviaal de handen te schudden van het duo. Ook Joey stelt zich voor.

Laura neemt alles snel in zich op. Rechts en links naast de verhoging staan rijen met stoelen, gericht naar de preekstoel. Op drie van deze stoelen, aan de rechterkant, zitten mensen. Twee mannen en een vrouw. Op de verhoging zelf zijn forensische rechercheurs bezig witte schermen te plaatsen.

‘Wat is op dit moment de situatie?’ vraagt ze de agenten.

‘Er is een lichaam ontdekt in de vloer van het liturgisch centrum. De ontdekking werd gedaan door Bart Westhoef en Nicole Bakker,’ antwoordt Joey die zijn notities erbij pakt. ‘Dat zijn restaurateurs die vaker hebben gewerkt aan de Sint-Jan. Zij zitten daar,’ zegt hij wijzend naar de stoeltjes. ‘Naast hen, links, zit pastoor Marechal.’

‘Dank je,’ zegt Laura. ‘Kan jij tegen hun zeggen dat wij zo bij hen komen voor een verklaring? We gaan eerst even kijken.’

Ze lopen naar rechts, om de verhoging heen en gaan de twee treetjes op die naar het centrum leiden. Enigszins onwennig begroeten ze hun kersverse collega’s. Terwijl ze luisteren naar wat hun wordt verteld, houdt Laura haar das voor haar neus en mond.

‘Wat een stank!’

Omzichtig blijven ze aan de rand van de verhoging staan om het forensisch team niet in de weg te lopen of sporen te vernielen. Zij zijn druk bezig achteraan op de verhoging. Voorzichtig zijn er plavuizen uit de vloer gehaald en zand wordt in emmers verzameld, waarna het ter plekke wordt gezeefd. In de ontstane kuil zijn de contouren zichtbaar van een lichaam.

‘Wat kan je me vertellen?’ vraagt Hans aan rechercheur Bas Freling, die zijn mondkapje naar beneden schuift.

Bas wijst naar de kuil. ‘Na de melding van de restaurateurs dat er

iets in die kuil lag te stinken wat hun niet in de haak leek, is eerst de politie gewoon gekomen.

‘Ah, Joey en Stan,’ zegt Laura.

‘Klopt. Die hebben al snel gezien dat hier iets echt mis was en toen is de melding gedaan. In afwachting van jullie komst zijn wij alvast begonnen. De restaurateurs hadden de plavuizen al deels uit de vloer. Er kwam een enorme stank naar boven. Nou ja, je ruikt het zelf. Er blijkt een stoffelijk overschot in de grond te zitten. Gezien de lijkvlucht kan dit nog niet heel lang het geval zijn, dus we hebben zeker te maken met een recente, illegale begrafenis. Ik schat een week of twee, drie geleden maar dat is pure speculatie zolang de arts niet heeft gesproken. Meer informatie is er op dit moment niet.’

Hans knikt. ‘Bedankt. Dan gaan wij even met de getuigen praten. Roep maar als we iets moeten zien.’

‘Oké,’ zegt Bas terwijl hij zijn mondkapje weer voordoet.

Laura en Hans dalen de treetjes weer af en lopen naar de drie mensen die stil en geschokt zitten te wachten. Pastoor Marechal staat snel op en stelt zichzelf voor. Daarna stelt hij Bart en Nicole aan de rechercheurs voor als de restaurateurs.

‘Ik ben rechercheur Laura Mandemaker en dit is mijn partner Hans Dijkma. We willen u graag een aantal vragen stellen. Om het zo kort mogelijk te houden, stel ik voor dat u, meneer Marechal, met mijn collega meegaat voor uw verklaring. Is er een ruimte waar dat kan?’

‘Natuurlijk,’ antwoordt de pastoor. Hij keert zich naar Hans en zegt: ‘Loopt u maar even mee naar de gerfkamer.’

Terwijl de pastoor en Hans zich verwijderen, vraagt Laura aan de restaurateurs om iets verder naar achteren plaats te nemen. Weg van de geluiden en de geur die vanachter de schermen tot hen doordringen. Vooral Nicole lijkt behoorlijk ontdaan. Haar bewegingen zijn schokkerig en onhandig. In haar spijkerbroek en oude roestkleurige trui oogt ze piepjong. Bijna een studente nog. Die indruk wordt versterkt door de wilde bos donkerblonde krullen, slordig bijeengebonden boven op haar hoofd. Haar grote blauwe ogen houdt ze strak gericht op Laura. Bart, daarentegen, ziet er-

uit zoals Laura van een restaurateur verwacht. Hij is een sterke, gespierde man, met eeltige handen. Zijn donkere, met grijs doorschoten haar zit rommelig en zijn grijze ogen kijken haar net zo onderzoekend aan als Laura hem. Terwijl ze haar notitieboekje en pen pakt, vraagt ze: 'Klopt het dat u beiden het stoffelijk overschot heeft gevonden?'

Nicole knikt en Bart neemt het woord. Hij blijkt een rustige, sonore stem te hebben. Een kleine zenuwtrek bij zijn rechteroog is de enige blijk van zijn ongemak.

'We werden door het kerkbestuur benaderd omdat de vloer in het liturgisch centrum was beschadigd. Dat is vreemd, want zo lang zit die vloer er nog niet in. Men dacht dat het misschien kon zijn gebeurd door lomp met de stoelen om te gaan, of door verzakking van de grond.'

'Stoelen?' valt Laura hem in de rede.

'Normaal staan er stoelen achteraan op het podium. Daar zitten de misdienaars. De stoelen zitten vast op een houten verhoging en ervoor ligt een mat. Dit kan allemaal worden verwijderd als het voor het zicht handig is om verder de kerk in te kunnen kijken. Achter het liturgisch centrum zit namelijk een tribune, verzonken in de grond. Als er een groot koor zingt, wordt deze omhoog gebracht zodat het koor daar kan plaatsnemen. Dan is het natuurlijk mooier als de gelovigen alleen de pastoor voor het koor zien staan en niet een rijtje stoelen die het zicht belemmeren.'

Laura maakt een aantekening dat ze straks naar dat podium moet kijken, terwijl ze vaststelt dat de restaurateur al aardig over de eerste schok heen lijkt te zijn. 'Gebeurt dat vaak, dat de stoelen worden verwijderd?'

'Dat weet ik niet precies, dat kan uw collega beter aan de pastoor vragen. Dit keer werden ze in ieder geval verwijderd omdat de schoonmaker onder de stoelen wilde poetsen. Er hing een vieze lucht. De schoonmaker zag behoorlijke beschadigingen aan de vloer en heeft dit doorgegeven. Daarna werden wij ingeschakeld.'

Helaas, denkt Laura. Die schoonmaker zal dus grondig alle mogelijke sporen hebben weggepoetst. Ze maakt weer een aantekening. 'Hoe denkt u dat de beschadigingen zijn veroorzaakt?'

Bart gaat er goed voor zitten, klaar om zijn expertise ten toon

te spreiden. ‘Naar mijn mening is er gereedschap gebruikt om de voegen tussen de plavuizen los te bikken en deze te verwijderen. Dat is niet makkelijk en heeft beschadigingen veroorzaakt aan de plavuizen zelf. Ik heb krassen en barsten gezien en er zijn stukjes af. Sommige zijn gebroken. De plavuizen zijn teruggeplaatst, duidelijk door iemand zonder ervaring. Het geheel was slordig in elkaar gepuzzeld en de voegen waren alleen gevuld met zand. De boel was aan het verzakken.’

Naast hem begint Nicole wit weg te trekken. Laura stelt haar snel een vraag: ‘U bent ook volledig afgestudeerd restaurateur?’

Nicole richt haar blik op Laura alsof ze een reddingsboei zoekt. ‘Zeker. Ik werk al jaren in dit vak en ben gespecialiseerd in kerkgebouwen.’

‘U bent het eens met de zienswijze van uw collega?’ Die vraag komt Laura op een scherpe blik van Bart te staan.

Nicole lijkt echter een beetje tot zichzelf te komen nu ze het over haar vak kan hebben. ‘Ja, ik ben het met hem eens. Die plavuizen zijn keihard en kunnen op geen enkele andere wijze zo zijn beschadigd. Doodzonde! Oh.’ Ze slaat een hand voor haar mond als ze beseft dat de uitdrukking in dit geval nogal wrang is.

‘Was dat het moment dat jullie besloten de politie erbij te halen?’

De twee kijken elkaar aan. ‘Nog niet meteen,’ mompelt Nicole.

‘We hebben eerst de schade opgenomen en daarna enkele plavuizen gelicht om te kijken wat er aan de hand was met de grond eronder. Dat was nodig om de totale schade financieel in te schatten,’ neemt Bart het gesprek gedecideerd over. ‘We wilden niet voor verrassingen komen te staan gedurende het reparatieproces.’

‘Nou, die verrassing heeft u toch gekregen, is het niet?’ Laura heeft meteen spijt van haar opmerking als ze Nicole weer witter ziet worden.

‘Zodra we enkele plavuizen hadden verwijderd, werd de stank veel erger.’ Nicole steekt haar handen tussen haar knieën. ‘Het was wel duidelijk dat er iets lag te rotten daar en er lag maar een dun laagje zand op het, op het ... erop. We konden zien dat er een schoen onder het zand zat. Toen hebben we vader Marechal geroepen. Hij heeft de politie gebeld. Mag ik alstublieft weg? Ik moet echt even

naar buiten.' Nog voordat Laura kan antwoorden, springt de jonge vrouw op en haast zich de kathedraal uit.

'Ik neem aan dat er foto's zijn gemaakt van de vloer, voordat jullie plavuizen hebben verwijderd?' vraagt Laura met haar blik nog op de weglopende vrouw gericht.

'Uiteraard. Alles staat op mijn camera. Iedere stap en iedere beschadiging is vastgelegd.'

'Mooi,' antwoordt Laura. 'Dan wil ik graag de geheugenkaart van uw camera meenemen als bewijsmateriaal.'

Nadat de geheugenkaart in een bewijszakje is verdwenen, de restaurateur een ontvangstbewijs heeft gekregen en ze Stan heeft gevraagd Nicole te zoeken en de twee een lift aan te bieden, zoekt ze haar weg naar de gerfkamer waar Hans met Marechal in gesprek is.

4

Marechal heeft Hans meegenomen tot achter in de kathedraal. 'Hier in de gerfkamer staan een tafel met stoelen en worden we niet gestoord,' zegt hij.

De mannen nemen plaats aan een kleine tafel met glazen blad. De ruimte doet ook dienst als een soort museum, ziet Hans. Aan de wanden hangen glazen vitrines met daarin enkele kerkschat-ten: kelken, kandelaars en gouden kruizen. In grote vitrines ziet hij oude koormantels tentoongesteld.

'Dit is onze officieuze schatkamer,' vertelt de pastoor. 'In sommige kerken en kathedralen is een schatkamer altijd open voor publiek, maar hier hebben we er geen. Het kerkbestuur van de Sint-Jan heeft begin eenentwintigste eeuw deze ruimte ingericht, maar open voor publiek is het zelden.' Hij haalt een keer diep adem. 'Vergeef me, ik ratel. U bent op dit moment totaal niet geïnteresseerd in kerkschatten.'

'Het is prachtig,' zegt Hans, terwijl zijn blik door de ruimte dwaalt. 'Inderdaad jammer dat de aanleiding voor mijn bezoek zo vervelend is. Hoe moet ik u aanspreken?'

Marechal glimlacht. 'Gewoon meneer Marechal, plebaan Marechal, meneer pastoor, of als u wilt, Bruno. Officieel ben ik plebaan, de titel voor een pastoor van een kathedraal, maar de meeste mensen noemen me meneer pastoor. Klinkt toch iets meer eigen, denk ik. Iets gemoedelijker.'

'Ik houd het voorlopig op meneer Marechal. Kunt u de gebeurtenissen op een rijtje zetten die hebben geleid tot de ontdekking van vandaag?'

De pastoor trommelt even met zijn vingers op het tafelblad en zucht. 'Ik denk dat het begon op zondag dertien januari. De misdienaars waren onrustig en vertelden mij dat het stonk bij hun zitplaatsen. Ik heb dat gecheckt en ze hadden gelijk. De maandag daarna heb ik de koster gevraagd de schoonmaakster te bellen en

haar te vragen extra naar die plek te kijken. Eigenlijk nam ik aan dat er iets onder iemands schoen mee naar binnen was gebracht.'

'Wie is de schoonmaakster?'

'In dit geval was dat Maria. Maria de Gelder. Zij doet heel veel voor de kerk en is ook altijd bereid iets extra's te doen. Er zijn echter meer vrijwilligers die de kerk schoonhouden.'

Hans noteert de naam en vraagt of Maria daadwerkelijk heeft schoongemaakt.

'Zeker. De volgende dag was ze present. Ze heeft naar beste kunnen haar werk verricht en even leek het te hebben geholpen. Na een paar dagen was de geur helaas weer duidelijk aanwezig. Ik heb toen zelf Wim en Sjef benaderd, omdat ik graag wilde dat ze de stoelen zouden weghalen zodat ook daaronder kon worden schoongemaakt. Dat hebben ze gedaan en toen bleek de vloer zwaar beschadigd te zijn.'

'Waarom heeft u op dat moment de politie er niet bij gehaald?'

'Dat spijt me nu, maar ik dacht dat de vloer was gaan verzakken en dat daardoor de tegels waren gebroken. Ratten of muizen die gangen en holen hadden gemaakt, daar dacht ik aan. In deze kathedraal is altijd wel iets te repareren. Ouderdom komt met gebreken, hè. Als het niet zo had gestonken, zou ik waarschijnlijk nog niet eens de restaurateur hebben gebeld. De kerststal is nog steeds te bezichtigen en al is Kerstmis voorbij, er staan elke dag nog mensen in de rij. Dan is het binnenkort ook weer carnaval, met alle drukte van dien ... Het is echt een heel onhandige tijd om de kerk te sluiten voor publiek. Dit kunnen we ook niet uit de publiciteit houden, neem ik aan?'

'Ik vind het echt ontzettend vervelend. Wat ons werk betreft, dat zullen we zo snel mogelijk uitvoeren, maar ik begrijp dat het voor u en de kerk dan nog niet klaar is.' Hans kijkt de pastoor aan. 'Heeft u enig idee wanneer iemand in de gelegenheid is geweest om een lichaam in uw kerk te begraven? Of heeft u enig idee wie de dode kan zijn?'

'Nee, geen enkel idee. Ik kan het nog steeds amper geloven!'

'Het is ook niet mogelijk dat dit een oud graf is, wat op de een of andere manier is gaan stinken? Er liggen toch graven in de Sint-Jan?'

De pastoor glimlacht. ‘Nee, helaas. Was het maar waar, er wordt al vanaf 1829 niet meer begraven in de Sint-Jan en de graven die er liggen zijn al lang geruimd. De overblijfselen zijn herbegraven op het duurste stukje kerkhof, want het waren natuurlijk de rijken die in de kerk werden begraven. Een oud graf kan het dus niet zijn, zeker niet op die plek. Het liturgisch centrum is pas in 1985 afgebouwd en ingezegend.’ De pastoor leunt met een zucht achterover in zijn stoel. ‘U begrijpt nu zeker wel waar de uitdrukking *rijke stinkerd* vandaan komt?’

Hans grinnikt, hij mag deze pastoor die in deze omstandigheden nog lichtelijk ironisch kan zijn. ‘We zullen zien of deze stinkerd rijk was, maar in ieder geval zullen we zo snel mogelijk zorgen dat uw kerk van hem of haar wordt verlost. Kan ik de contactgegevens van uw vrijwilligers krijgen? Met name de schoonmakers Maria, Wim en Sjef? De misdienaars zal ik denk ik niet lastig hoeven te vallen.’

‘Daar ben ik blij om. Die jongens vinden het nu heel stoer allemaal, maar het lijkt me niet goed voor ze als ze te veel van de details meekrijgen. Uiteraard krijgt u alle gegevens. Als u een e-mailadres voor me heeft, stuur ik u alles toe.’

Enigszins verbaasd geeft Hans zijn kaartje, waaraan hij snel zijn e-mailadres toevoegt. Natuurlijk, denkt hij, waarom zou een pastoor niet bij de tijd zijn? Dat brengt hem naar zijn volgende vraag. ‘Bij binnenkomst zag ik in ieder geval een camera maar ik neem aan dat er meer zijn. Ik zou graag weten wie de beelden beheert, en waar ik ze kan bekijken.’

‘Ik zorg dat u ook die gegevens krijgt. Eerlijk gezegd weet ik niet hoelang de beelden worden bewaard, of wat er precies op te zien zal zijn. De camera’s zijn vooral gericht naar de hoofdingang. In de kerk zelf en bij het liturgisch centrum zijn ze niet opgehangen, in verband met de privacy van de gelovigen.’

‘Begrijp ik, ik ben allang blij dat er camera’s zijn. Zodra we een tijdframe hebben waarbinnen we kunnen zoeken, hoop ik dat er iets is vastgelegd waar we iets aan hebben. Dan zie ik de gegevens graag zo snel mogelijk verschijnen en zijn we voor nu klaar.’

Als de mannen de kerk weer inlopen, komt Laura hen tegemoet.

Net als ze elkaar bereiken in de omloop, wordt er naar hen geroepen en gezwaaid vanaf de witte schermen. Snel nemen ze afscheid van de pastoor en lopen terug naar het forensisch team.

‘Jullie zullen het niet geloven,’ zegt Bas Freling. ‘Het zijn er twee!’

